

PROGNANICI I IZBJEGLICE U REPUBLICI HRVATSKOJ SREDINOM 1994.

Od 31. svibnja do 21. lipnja ove godine proveden je drugi popis prognanika i izbjeglica u Republici Hrvatskoj (prvi je obavljen u ožujku 1992). Valja naglasiti da nije riječ o popisu koji bi bio metodološki usporediv s popisima stanovništva kakve provode državni uredi za statistiku. U ovom bi slučaju zapravo točnije bilo reći da se radi o registraciji osoba za čije je zbrinjavanje zadužen vladin ured za prognanike i izbjeglice, odnosno takvih koje s obzirom na svoj status prisilnih migranata imaju određena prava. To se, uostalom, i navodi u Uvodu publikacije u kojoj su objavljeni prvi rezultati popisa: "Novim popisom i preregistracijom nastojalo se utvrditi točan broj prognanika i izbjeglica radi kvalitetnijeg zbrinjavanja. Utvrđivanje točnog broja prognanika, povratnika i izbjeglica osnov je za pravedniju podjelu humanitarne pomoći osobama kojima je ona doista potrebna, za racionalnije korištenje smještajnih kapaciteta, za ažurnije isplate novčanih pomoći, za pospešivanje obnove kao pretpostavke dostojnijeg života povratnika, za učinkovitiju suradnju s međunarodnim humanitarnim organizacijama i predstavljanje Hrvatske u svijetu, za kvalitetniju pripremu repatrijacije izbjeglica u Bosnu i Hercegovinu kad se stvore sigurnosni uvjeti, za traženje nestalih osoba i spajanje razdvojenih obitelji. Također je postojao veći broj neregistriranih prognanika i izbjeglica kojima je tijekom

popisa omogućeno sticanje prognaničkog i izbjegličkog statusa, a osobito za osobe u tranzitu koji do sada nisu imali mogućnost sticanja izbjegličkog statusa. Na kraju, ali ne manje važno, nakon dvije godine većina prognaničkih i izbjegličkih kartona bila je već istrošena te se jedva mogla koristiti kao dokument" (dio teksta unutar navodnika istaknut je u izvorniku).

U skladu s takvom namjenom, popis je - iz aspekta prognanika i izbjeglica - bio dobrovoljan: "Pretpostavljamo da je oko 6% prognanih i izbjeglih ostalo neupisano, ali ne zbog naše krivnje nego se neki od prognanika i izbjeglica nisu željeli upisati" (A. Rebić u Popratnom slovu). Isto tako, namjena popisa odredila je s jedne strane vrstu prikupljenih podataka, a s druge njihovu klasifikaciju. U vesi s potonjim važno je primijetiti da su pored "osnovnih kategorija" - prognanika i izbjeglica - uvedene i dvije nove: *povratnici* (osobe koje i nakon povratka u svoja prebivališta uživaju neka od prognaničkih prava) te *izbjeglice u tranzitu* (građani Republike Bosne i Hercegovine koji u Hrvatskoj čekaju odlazak u treće zemlje).

Iako je, dakle, riječ o podacima prvenstveno praktične namjene, oni mogu i poslužiti i kao informacija upotrebljiva za analitičke svrhe. U nastavku navodimo nekoliko najzanimljivijih podataka.

Tablica 1.
Zbirni podaci i spolna struktura

	muškarci	%	žene	%	ukupno	%
prognanici	90.415	47,4	100.401	52,6	190.816	50,2
povratnici	2.672	44,1	3.382	55,9	6.054	1,6
izbjeglice	70.820	39,4	108.989	60,6	179.809	47,3
izbjeglice u tranzitu	1.630	50,5	1.599	49,5	3.229	0,9
ukupno	165.537	43,6	214.371	56,4	379.908	100,0

Tablica 2.
Dobna struktura

god.	prognanici		povratnici		izbjeglice		tranzit		ukupno		kumulativno	
0- 1	2.112	1,1	65	1,1	1.716	1,0	24	0,7	3.917	1,0	3.917	1,0
1- 3	4.609	2,4	183	3,0	5.369	3,0	72	2,2	10.233	2,7	14.150	3,7
3- 6	7.716	4,1	278	4,6	10.007	5,6	135	4,2	18.136	4,8	32.286	8,5
6-14	21.717	11,4	791	13,1	29.319	16,3	462	14,3	52.289	13,8	84.575	22,3
14-18	10.873	5,7	416	6,9	15.345	8,5	234	7,3	26.868	7,1	111.443	29,4
18-25	17.959	9,4	475	7,8	16.352	9,1	360	11,2	35.146	9,2	146.589	38,6
25-39	39.299	20,6	1.101	18,2	28.319	15,7	792	24,5	69.511	18,3	216.100	56,9
39-59	43.731	22,9	1.272	21,0	37.139	20,6	798	24,7	82.940	21,8	299.040	78,7
59-79	36.127	18,9	1.257	20,7	31.775	17,7	307	9,5	69.466	18,3	368.506	97,0
79 i +	6.673	3,5	216	3,6	4.468	2,5	45	1,4	11.402	3,0	379.908	100,0
uk.	190.816	100,0	6.054	100,0	179.809	100,0	3.229	100,0	379.908	100,0	-	-

Tablica 3.
Radni status

	A		B		C		D	
prognanici	39.718	20,8	37.093	19,4	26.956	14,3	87.049	45,5
povratnici	1.108	18,3	853	14,1	877	14,5	3.216	53,1
izbjeglice	5.667	3,2	48.851	27,2	13.402	7,5	111.889	62,1
tranzit	66	2,0	1.405	43,5	228	7,1	1.530	47,4
ukupno	46.559	12,3	88.202	23,2	41.463	10,9	203.684	53,6

Objašnjenja: A = zaposleni
B = nezaposleni
C = umirovljenici
D = djeca, đaci, ostalo

Tablica 4.
Vrsta smještaja

	organizirano		privatno	
prognanici	52.724	27,6	138.092	72,4
povratnici	378	6,2	5.676	93,8
izbjeglice	28.431	15,8	151.378	84,2
izbjeglice u tranzitu	2.035	63,0	1.194	37,0
ukupno	83.568	22,0	296.340	78,0

Tablica 5.1.
Distribucija prognanika i povratnika po regionalnim uredima

	prognanici		povratnici	
Zagreb	30.858	16,2	75	1,2
Osijek	26.939	14,2	783	12,9
Zadar	20.836	10,9	1.664	27,5
Sisak	18.605	9,8	478	7,9
Karlovac	14.611	7,7	188	3,1
Vinkovci	14.096	7,4	420	6,9
Šplit	13.798	7,2	2	0,0
Šibenik	12.212	6,4	1.040	17,2
Rijeka	7.101	3,7	4	0,1
Požega	6.395	3,4	975	16,1
Dubrovnik	5.877	3,1	195	3,2
ostalo	19.488	10,0	230	3,9
ukupno	190.816	100,0	6.054	100,0

Tablica 5.2.

Distribucija izbjeglica i izbjeglica u tranzitu po regionalnim uredima

	izbjeglice		izbjeglice u tranzitu	
Zagreb	47.815	26,6	797	24,7
Vinkovci	18.319	10,2	11	0,3
Slavonski Brod	17.012	9,5	8	0,3
Split	16.330	9,1	121	3,8
Makarska	11.240	6,3	7	0,2
Rijeka	10.543	5,9	19	0,6
Osijek	9.993	5,6	1.866	57,8
Pula	9.779	5,4	47	1,5
Sisak	6.663	3,7	61	1,9
Požega	6.611	3,7	4	0,1
Bjelovar	5.027	2,8	-	-
ostalo	20.477	11,2	288	8,8
ukupno	179.809	100,0	3.229	100,0

Tablica 5.3.

Distribucija svih kategorija po regionalnim uredima

	pojedinačno		kumulativno	
Zagreb	79.546	20,9	79.546	20,9
Osijek	39.581	10,4	119.127	31,3
Vinkovci	32.846	8,7	151.973	40,0
Split	30.251	8,0	182.224	48,0
Sisak	25.807	6,8	208.031	54,8
Zadar	23.681	6,2	231.712	61,0
Slavonski Brod	20.222	5,3	251.934	66,3
Rijeka	17.667	4,7	269.601	71,0
Šibenik	16.097	4,2	285.698	75,2
Karlovac	15.688	4,1	301.386	79,3
Pula	14.653	3,8	315.949	83,1
Požega	13.985	3,7	329.934	86,8
Makarska	12.587	3,3	342.521	90,1
Dubrovnik	10.147	2,7	352.668	92,8
ostalo	27.240	7,2	379.908	100,0
ukupno	379.908	100,0	-	-

Tablica 6.

Djeca do 18 god. s obzirom na povezanost s roditeljima

	A		B		C		D	
prognanici	258	0,6	832	1,8	13	0,0	45.924	97,6
povratnici	5	0,3	10	0,6	2	0,1	1.716	99,0
izbjeglice	423	0,7	3.180	5,2	385	0,6	57.768	93,6
tranzit	113	12,2	16	1,7	6	0,7	792	85,4
ukupno	799	0,7	4.038	3,6	406	0,4	106.200	95,3

Objašnjenja: A = siročad

B = djeca smještena bez roditelja u RH

C = djeca koja nemaju kontakt s roditeljima

D = ostalo

Izvor: Popis i preregistracija prognanika, povratnika i izbjeglica u Republici Hrvatskoj - prvo izvješće, Zagreb: Ured za prognanike i izbjeglice Vlade Republike Hrvatske, 22. srpnja 1994.

Priredio: Ivan Magdalenić